

BUSKSKVETTEN

Nr. 2 * 1996 * 19. årgang

**NÅ ER TIDEN FOR NY
BOLIG OG FORØKELSE
AV FAMILIEN !!!**

REDAKSJONELT:

REDAKTØR: Terje Bakken Tlf: 32877228 Kongleveien 21 3055 Krokstadelva	OPPLAG: 350 ABONNEMENT: kr.60,- pr. år
Redaksjonsmedarbeider: Lcif Palmstrøm	ANNONSEPRISER:
Post til Buskskvetten sendes til redaktøren.	1/1 side kr 500,- for 1 innrykk, kr 2000,- pr år
Forsidebilde: Fotograf ukjent	½ side kr 250,- for 1 innrykk, kr 1000,- pr år
	¼ side kr 125,- for 1 innrykk, kr 500,- pr år
NESTE NUMMER AV BUSKSKVETTEN KOMMER CA 1. september. FRIST FOR INNSENDING AV STOFF: 10. AUGUST	

NOF AVD. BUSKERUDS STYRE 1996

Leder :	Per Furuseth	Geilo l.l.	1996
Nestleder:	Erland Tollefsen	D.O. l.l.	1996-1997
Sekretær:	Lars Egil Furuseth	Geilo l.l.	1996
Kasserer:	Bent Fjeldheim	Hemsedal l.l.	1996-1997
Styrem/red.	Terje Bakken	Øvre Eiker l.l.	1996-1997
Styremedlem:	Olav Huso	Hemsedal l.l.	1996
1.varamedlem:	Lars Thomas Poppe	D.O. l.l.	1996
2.varamedlem:	Knut Erik Langehaug	Hemsedal l.l.	1996-1997
Revisor:	Martin Lindal	Hemsedal l.l.	1996
Valgkomite:	Erland Tollefsen (leder)	D.O. l.l.	1996
	Magne Sjøblom	Øvre Eiker l.l.	1996
	Lars Egil Furuseth	Geilo l.l.	1996
LRSK:	Tom Schandy	Øvre Eiker l.l.	

VIKTIGE ADRESSER INNEN NOF-BUSKERUD:

NOF Buskerud	Postboks 8	3576 Hol
NOF Øvre Eiker l.l.	Boks 31	3301 Hokksund
NOF Hemsedal l.l.	v/Bent Fjellheim	3560 Hemsedal
NOF Geilo l.l.	v/Lars Egil Furuseth, Dagali	3580 Geilo
NOF Drammen l.l.	Boks 228	3001 Drammen
NOF Ringerike l.l.	Boks 2058 Veien	3501 Hønefoss
LRSK :	Tom Schandy, Elgfaret 35	3320 Vestfossen

NB!

DET ER VIKTIG AT FYLKESFORENINGEN OG LOKALLAGENE SENDER INFORMASJON TIL BUSKSKVETTEN SLIK AT VI TIL STADIGHET ER OPPDATERT !!

INNHOLD

REDAKTØRENS BETRAKTNINGER	27
TIURLEIK I APRIL	28
HARDANGERVIDDIA	28
NORDRE TYRIFJORDEN.....	29
VINTER PÅ SKOGEN.....	36
BARSKOGVERN (OPPTRAPPING FRAM MOT ÅR 2000)	37
SPETTMEISEN I HALLINGDAL	39
FUGLEINVASJON I MIDTRE BUSKERUD HØSTEN 1995	40
NYTT FRA NOF ØVRE EIKER LOKALLAG.....	42
HEKKEPLASS RASERT !	43
FREDNING AV RYPER - BETYR DET NOE?	43

REDAKTØRENS BETRAKTNINGER

Vi er heldige vi her oppe langt mot nord. Like utenfor stuedøra kan vi oppleve naturen. I disse dager nå på forsommeren, summer det av liv overalt. Beveger du deg stille og rolig utenfor de velbrukte stiene, kan du oppleve mye rart. Da kan du komme nær innpå både fugler og dyr. Skjerprensene dine, gå stille og se deg nøye omkring. Sett deg gjerne ned på et velegnet sted en times tid. Du er garantert naturopplevelser i fleng. Er du kanskje en av de som liker seg godt i godstolen med TV eller video og trøster deg med at ute der er det jo dårlig vær. Kom deg ut i det fri, det finnes ikke dårlig vær, bare dårlige klær. Du blir så frisk og så inderlig fornøyd med deg selv når du har vært en tur ute i naturen.

Du lurer kanskje på hvordan det går med stofftilgangen til Buskskvetten. Både og, er vel svaret på det spørsmålet. Men dette tar vi med stor ro. Har vi ikke noe, så lager vi noe. Det er så uendelig mye rart å skrive om innen vårt interesseområde. Men det kan jo bli litt ensidig og kjedelig i lengden å bare være avhengig av redaktøren. En ting er ihvertfall sikkert. Lokallagene MÅ !!!! skjerpe seg. En side fra hvert lokallag i hvert nummer må vi kunne forlange. Noe må da skje ute i distriktene som burde være av interesse for de fuglefrelste i Buskerud. Har ikke du kanskje observert en for deg ny art slik vi gjorde på Fiskumvannet 13. mai? Da observerte vi for første gang for vannet en rødhodeand. Nyheten har ihvertfall spredd seg, for etterpå var det rene valfarten til lårnet. La oss i neste nummer av Buskskvetten få ta del i dine opplevelser denne sommeren. Vår natur har så uendelig mye å by på. Vi er tilbake i september.

GOD SOMMER !!!

TIURLEIK I APRIL

Foto: Åge Midtgard

HARDANGERVIDDA

i slutten av mai måned behøver slett ikke bare være en spøk. Det fikk vi bekreftet til gagns nå i år. Forventningsfulle dro vi oppover Hallingdal om kvelden 17.mai. I år har det vært veldig lite snø over vidda, og rapportene tydet på at fuglelivet nå var svært så rikt. Lørdag morgen våknet vi til kuling og vi fant snart ut at vi ikke kunne dra ned i Bjoreidalen slik vi hadde tenkt. Vårt utgangspunkt fra Dyranut var utmerket for en tur ned dit. Vi dro i stedet nedover mot Måbødalen og Isdalen. Oppe igjen på Dyranut var det full vinter og stiv kuling. Brøytebilene gikk kontinuerlig, det var skikkelig ufyselig. Fra vinduene på fjellstova observerte vi både heilo, lappspurv og fjellerke på let etter mat. Utrolig barske disse fjellfuglene våre, kan lure på hvorfor de drar opp til dette ugjestmilde området. Søndag kveld etter at vi var kommet hjem hadde været forverret seg ytterligere, og det ble fullt kaos med utforkjøringer og store problemer. Så ille var det at veien over fjellet ble stengt. Snakket vi om sommer i Norge?

ISDALEN er et meget interessant dalføre på toppen av Måbødalen. Et vilt område med svært liten trafikk. Her er observert sjeldne arter som haukugle og hubro. Våren er svært sen herinne, så beste tiden er vel i juni/juli

Lappspurv
Foto: Leif Palmstrøm

NORDRE TYRIFJORDEN

HVOR I DETTE OMRÅDET SKAL VI SE ETTER FUGL?

En beskrivelse av de enkelte områdene med tekst og foto av Kendt Myrmo.

NORDFJORDEN

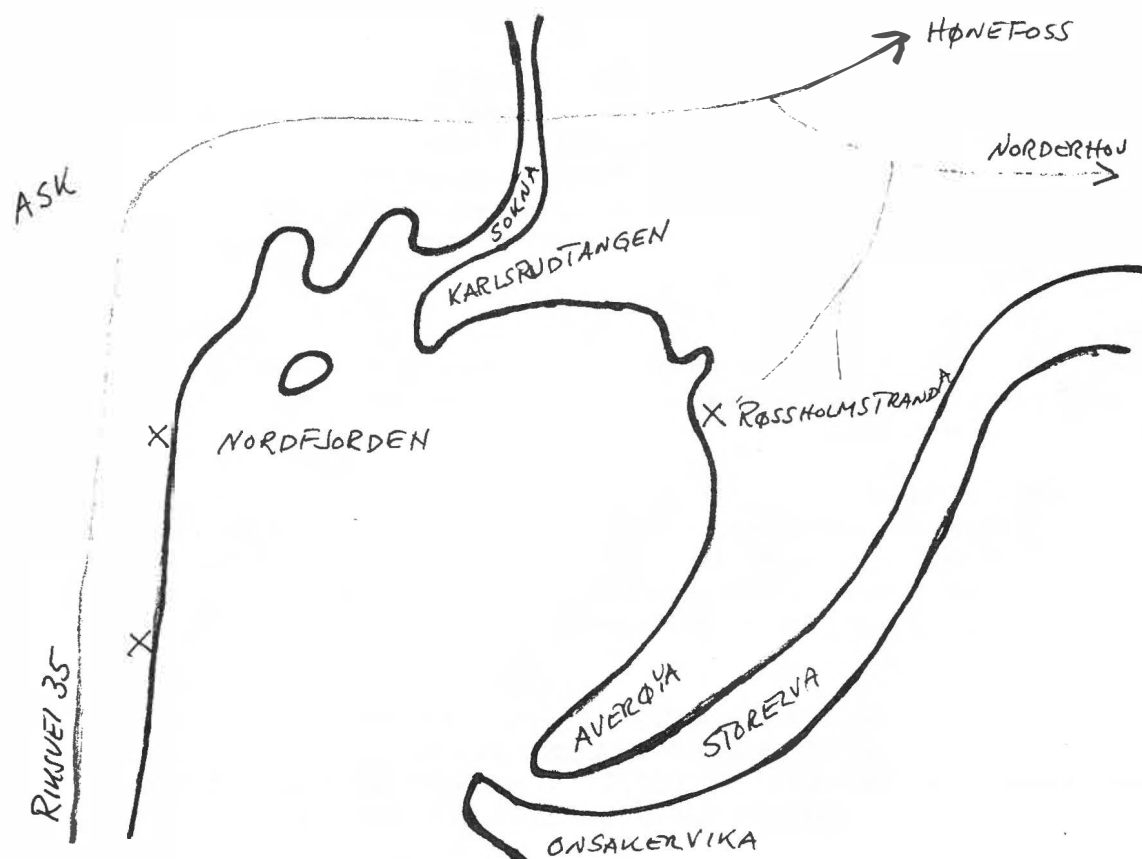
Dette er nordre del av Tyrifjorden, nord for en linje trukket fra utløpet av Storelva til Vedholt Vinterstid ligger ofte isen tykk her, unntatt en råk utenfor Storelva.

VÅR

I mars/april når snøsmeltingen øker, øker også råka i omfang, og andefuglene begynner å innfinne seg. Knopp- og sangsvaner samler seg da i 100-tall her sammen med stokkender og kanadagjess. Toppender, kvinender og andre dykkende fugler ligger på vannflaten og dykker ivrig etter godbiter. Vær obs på at det innimellom kan ligge sjeldenheter som lappfiskand, horndykker eller taffeland. Storlom ligger ofte her og venter på at isen skal gå av vannene lenger inne på skogen. Gressendene legger seg langs iskanten. Størst antall har stokkand og krikkand, men også mer sjeldne arter som stjertand og skjeand evt. gravand kan ses. I slutten av april og begynnelsen av mai skal man være ekstra obs. på flokkene med krikkender. Det hender årvisst at knekkanda skjuler seg mellom disse.

Helt nord i bukta løper Sokna ut. Her dannes det et deltaområde hvor ender og gjess liker seg. Når vannstanden er lav, er det også utmerkede områder for vadefugler langs strendene her.

Et annet forhold man skal være oppmerksom på, er at i midten av april går det et trekk av storskarv over Tyrifjorden. Disse kommer gjerne skrått over Røysehalvøya og trekker nordvest over Tyrifjorden. En sjelden gang går de ned på vannflaten, og man kan da se dem dykkende og svømmende rundt. I slutten av april og begynnelsen av mai kommer kortnebbgåsflokkene hvis vær og vind passer. Disse kommer ofte konsentrert over noen dager i flokker på 40-50 til noen hundre. Enkelte flokker lander også på vannflaten for å raste.

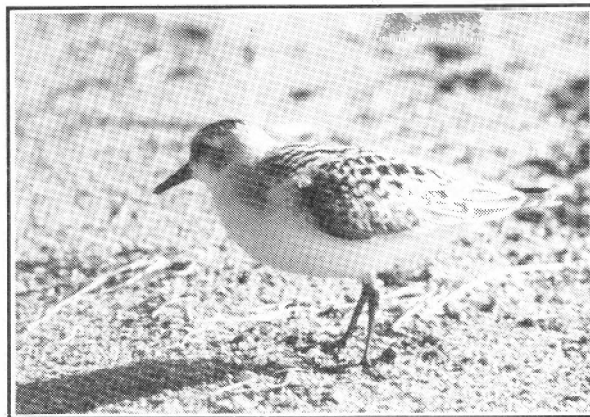

HØST

Utover sommeren overtar bade- og båtliv i Tyrifjorden. Fra begynnelsen av august pleier så de første sydtrekkende vadefuglene å dukke opp. Det er sjelden store mengder, men ofte en del forskjellige arter. Også sjeldenheter som sandløper, tundralo, fjellmyrløper, dvergsnipe, tundrasnipe og lappspove er sett her. Omkring utløpet av Storelva samler det seg ofte en del måker, terner og vadefugler. I august/september bør man kikke litt nøyere på disse da det flere ganger er sett dvergmake.

Også svartterne er observert her på høsten. De fleste artene man ser på våren kan man også se på høsten. Stokkanda dominerer med opp til et par tusen individer, men også krikkan og brunnakke kan ses i store flokker. I september/oktober samles det laksand i flokker på opptil 3-400 eksemplarer.

Kortnebbgiessene kan igjen ses på retur sydover i begynnelsen av oktober. Isen legger seg i desember/ januar alt avhengig av hvor kaldt det er. Hvis høsten er mild holder ofte svanene seg her så lenge det er mat.

Sandløper
Røssholmstranda okt.1983

OBSERVASJONSSTEDER

Hvor kommer man så til for å få de beste observasjonsforhold? Det enkleste er å kjøre ned til Røssholmstranda.

Her får man oversikt over hele vannspeilet, samt at man har muligheten for å gå utover langs strandkanten enten mot Karlsrudtangen eller Averøya. Dersom endene ligger på vestsiden (noe de ofte gjør), kan det lønne seg å finne en observasjonsplass på denne siden. Det går flere stier ned fra riksvei 35 ned til hyttene som ligger nede ved strandkanten. Følg en av disse til jernbanesporet og finn en passelig plass her.

SYNNEREN

Dette er en meanderarm (elvesving) avsnørt fra Storelva. Den ligger tett ved Nordfjorden og fuglene flyr ofte mellom disse to områdene.

VÅR

Om våren åpner Synneren seg først i den sydvestre enden. Da kan det samles flere hundre svaner her som har ventet i Nordfjorden på at bedre områder skal bli isfrie. Stokkender, gjess og andre gressender finner også dette interessant. Ofte står det også gråhegrer her. Disse hekker ved Synneren og kommer derfor tidlig. Når isen går helt, sprer fuglene seg mer og konsentrasjonene av fugl blir mindre. Fiskeørna ses ofte fiske her på våren som i de andre grunne områdene i omegnen. Sothøna hekker også i Synneren i enkelte år, sammen med et knoppsvanepar eller to. På sommerstid kan man år om annet registrere syngende rikser, som åkerrikse og myrrikse. Også nattergal er hørt syngende her.

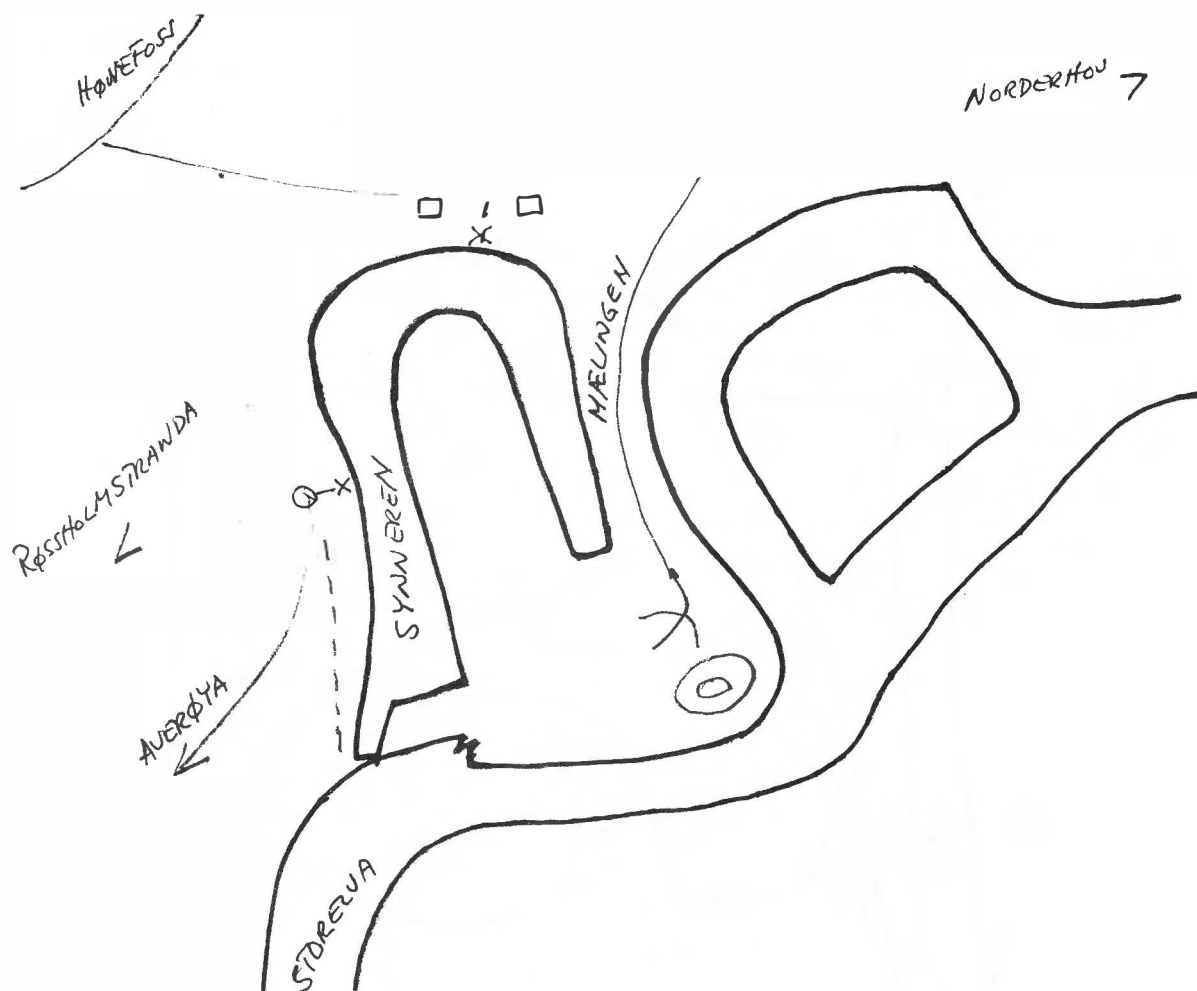
HØST

Denne årstiden er mere ujevn. Enkelte ganger kan det samles store mengder gressender her, slik at den sydvestre delen kan være helt full. Som på våren trekker fuglene endel mellom Nordfjorden og Synneren, men det er alltid verdt et besøk her.

OBSERVASJONSSTEDER

På vei ned mot Røssholmstranda kan man ta av til venstre mot Averøya. Etter et kort stykke kommer man ned til Synneren. Parker langs veien her. Man kan da enten gå ned til vannkanten, eller gå langs veien på vestsiden av Synneren. Ikke kjør utover her. Et annet observasjonspunkt er på nordsiden. Stopp mellom husene (like ved 60 km skiltet) og gå ut på kanten. Man har da oversikt over de sydøstre delene.

TYRIFJORDEN LIGGER I BUSKERUD FYLKE OG ER NORGES 5. STØRSTE INNSJØ, 134 km², 63 m.o.h. OG STØRSTE DYBDE ER 295 METER..DEN HAR TILLØP FRA SPERILLEN OG RANDSFJORDEN OG AVLØP GJENNOM DRAMMENSELVA. NORDRE TYRIFJORDEN-OMRÅDET ER ETT AV DE TO VIKTIGSTE INNLANDSLOKALITETENE FOR VÅTMARKSFUGL I SØR-NORGE.

JUVEREN

Dette er også en meanderarm som Synneren. Den har kommet litt lenger i igjengroingsfasen, og er derfor mer fuglerik. Den ligger like ved veien mot Helgelandsmoen og Røysehalvøya.

VÅR

Fuglene oppfører seg noenlunde likt som i Synneren. Når isen begynner å løse seg opp i første halvdel av april, samles sangsvanene her. Ender kommer til etter hvert sammen med sothøner og innimellom også sivhøner. Både Juveren og Synneren har lite strandsoner. Dette gjør at vadefugler er mangelvare på disse lokalitetene. Sommertid kan det registreres en del interessante arter. Myrrikse, myrsanger, nattergal og elvesanger er observert her. Dvergspett og skogdue hekker i området.

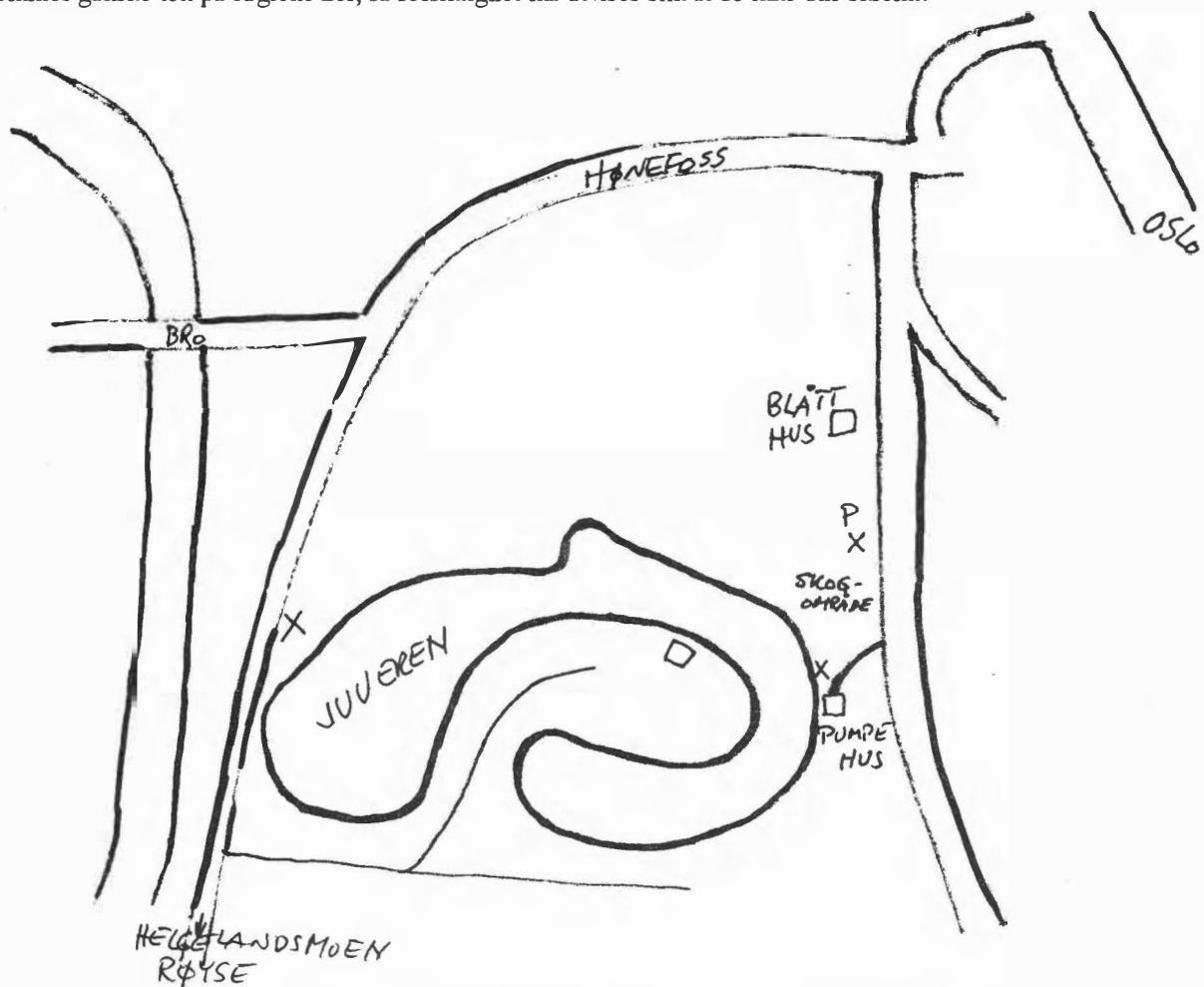
HØST

Om høsten er Juveren et yndet sted for sangsvaner fra de kommer i oktober til isen legger seg i november. Da kan det ligge 2-300 av disse sammen med flere hundre brunnakker og stökkender. Det er om å gjøre å holde tunga rett i munnen her, for innimellom kan det ligge sjeldenheter. Dvergsvane er sett her flere ganger, lappfiskand og knekkand, stjertand og skjeand ses i flokkene. Vær også oppmerksom på rovfugler. Sivhauk, myrhauk, lerkfalk og vepsevåk kan ses på trekk. Isen legger seg tidlig da det ikke er særlig strøm gjennom Juveren.

OBSERVASJONSSTEDER

Fuglene ligger som oftest i nordre halvdel. Gode observasjonssteder er på veien mellom Juveren og Storelva. Ellers går det en vei inn på Froksøya i midten av Juveren. Det bør folk her, så ferdselen må være hensynsfull både når det gjelder fugl og befolkning. I østre enden av Juveren ligger et pumpehus. Her kommer man ganske nær inn på fuglene. For å komme hit må man kjøre veien mot Hønefoss. Like før man når hovedveien går det av en vei mot høyre. Kjør ned her forbi et blått hus. Parker i bunnen av dumpa på høyre side. Gå forbi

skogholtet og ta til høyre på dårlig vei langs en åker. Følg denne veien til pumpehuset. Vær klar over at man kommer ganske tett på fuglene her, så forsiktighet må utvises slik at de ikke blir skremt.

Dvergsvane er sett flere ganger på 90-tallet. Her er vist et eksemplar fra Juveren oktober-93.

SÆLABONN

Dette er bukta mellom Røysehalvøya og Limovnstangen i øst.

VÅR

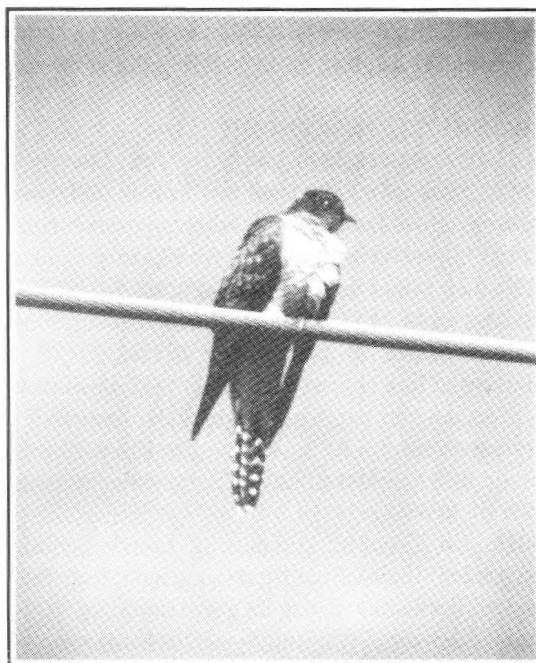
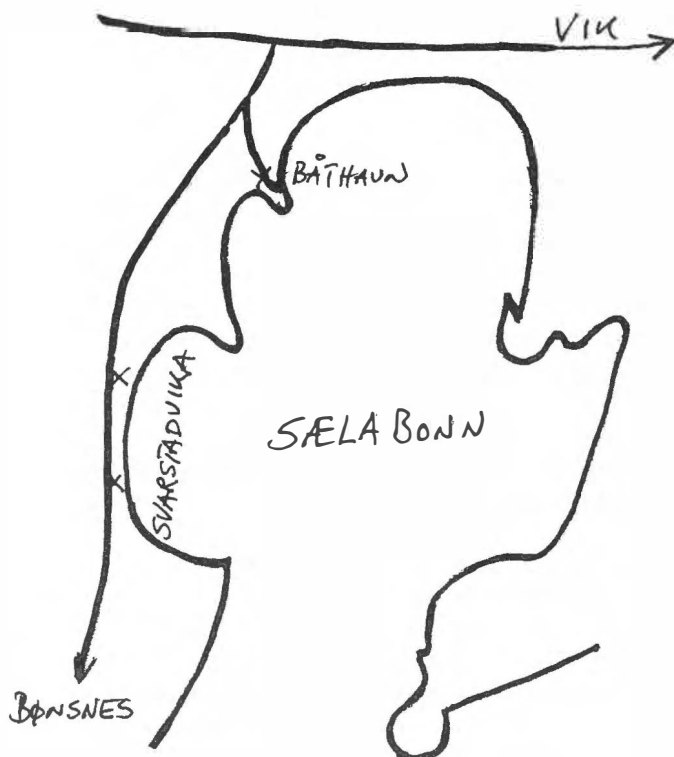
Innerst i bukta på vestsiden ligger det en båthavn på en liten odde. Vest for denne odden ligger det ei lite bukt. Her kan det dukke opp mye snadder på våren. Knekkanda ses hver vår her i tillegg til at det pleier å være en del vadere som raster. Grønnstilk, gluttsnipe, rødstilk og brushane er vanlige. Skjeand, taffeland og tundragås er også observert. Sommertid er det hørt myrrikse flere år når vannstanden og vær passer. I trekktiden skal man også her være observant på rovfugl. Høsten 1995 ble vandrefalk, lerkfalk, sivhauk og myrhauk sett. Litt lenger ut mot Bønsnes ligger Svarstadvika. Det kan lønne seg å ta med bukta og sjekke evt. vadere og ender som finnes her.

HØST

Sælabonn har stort sett de samme artene som de andre områdene, men mengden er ofte mindre.

OBSERVASJONSSTEDER

Dersom man kjører veien mellom Vik og Røysehalvøya så går det en vei til Bønsnes mot venstre. Kjør ned denne og ta første vei til venstre. Da kommer man ned til båthavna. Her får man oversikt over de innerste delene av Sælabonn. Videre kan man følge veien videre mot Bønsnes og her vil man få oversikt over Svarstadvika fra veien.

Mye spurvefugl kan ses rundt våtmarksområdene.
Her en juv. gjøk ved Juveren september-88.

STEINSFJORDEN

Steinsfjorden har etter hvert utviklet seg til det viktigste området for våtmarksfugl i regionen etter min mening. Hele fjorden, fra nord i Åsa langs vestsiden via Steinsvika til Vik og Sundvollen med øyene her, er områder som er interessante. Spesielt peker Vik og Steinsvika med områdene mellom Herøya og Loretangen seg ut.

VÅR

De første områdene som åpner seg er innerst i Steinsvika, langs land ved Vik og i sundet ved Sundøya. Sangsvaner og knoppsvaner finner snart disse råkene. Spesielt knoppsvanene som hekker i Steinsfjorden med 15-20 par er snare til å legge seg langs med iskantene. Etter hvert som isen går, dukker det flere og flere arter opp. Toppand, sothøne, stokkand, brunnakke, krikkand osv. Spesielt i Steinsvika kan hva som helst dukke opp. Skjeand, stjertand, gjess, dykkere, lappfiskand samt de fleste dykkender ses her i løpet av året. Fiskeørna har her en av sine viktigste fiskeplasser i området. Sothønene hekker med flere par. Myrrikse er hørt ved flere anledninger. Vaktel er hørt på åkrene nord for vika. Knekkanda er årvis. Hvis vannstanden er lav er det også en bra lokalitet for vadere. Enkelte av øyene i Steinsfjorden er hekkeplass for knoppsvane, makrellterne og kolonier med hettemåker. I de siste årene har også kanadagås gjort hekkeforsøk. Sommerstid er det en del konflikter i området. Det er ilandstigningsforbud på noen småøyer som det viser seg vanskelig å overholde. Det bør ferdes med forstand og forsiktighet for ikke å forstyrre unødige.

HØST

Dette er tiden for de store mengder av fugl. Knoppsvanene samles fra midten av september etter å ha vært borte på myteplasser gjennom sommeren. Sangsvanene kommer på nordtrekk. Stokkender, toppender og brunnakker ligger i tall på flere hundre hele høsten frem til isen legger seg. Steinsvika med sundet mellom Herøya og Loretangen samt bukta ved Vik peker seg igjen ut som de viktigste stedene, men hvis fuglene blir forstyrret, kan de ligge hvorsomhelst. Her er noen max. tall fra høsten 1995: Stokkand 24/10 5-600 stk, sangsvane midt i november 300-350 stk, knoppsvane 24/11 400 stk, brunnakke 2/11 350 stk, toppand 29/10 600 stk, kanadagås 100 stk. I tillegg til disse tallene er det vanlig å se en rekke andre arter i mindre antall. Av sjeldenheter høsten 1995 kan nevnes: Dvergsvane (lå her i 4-5 uker), lappfiskand, horndykker, taffeland og dvergdykker. Isen legger seg vanligvis midt i desember.

Det skal også nevnes at innerst i Steinsfjorden ligger et takrørrområde. Det bruker låvesvalene som overnattingsted hver høst. Man kan også se sivhøne og noen ganger på våren høre rørsanger her. I tillegg til alle våtmarksfuglene er det selvfølgelig en masse småfugl som hopper omkring i busk og kratt.

OBSERVASJONSSTEDER

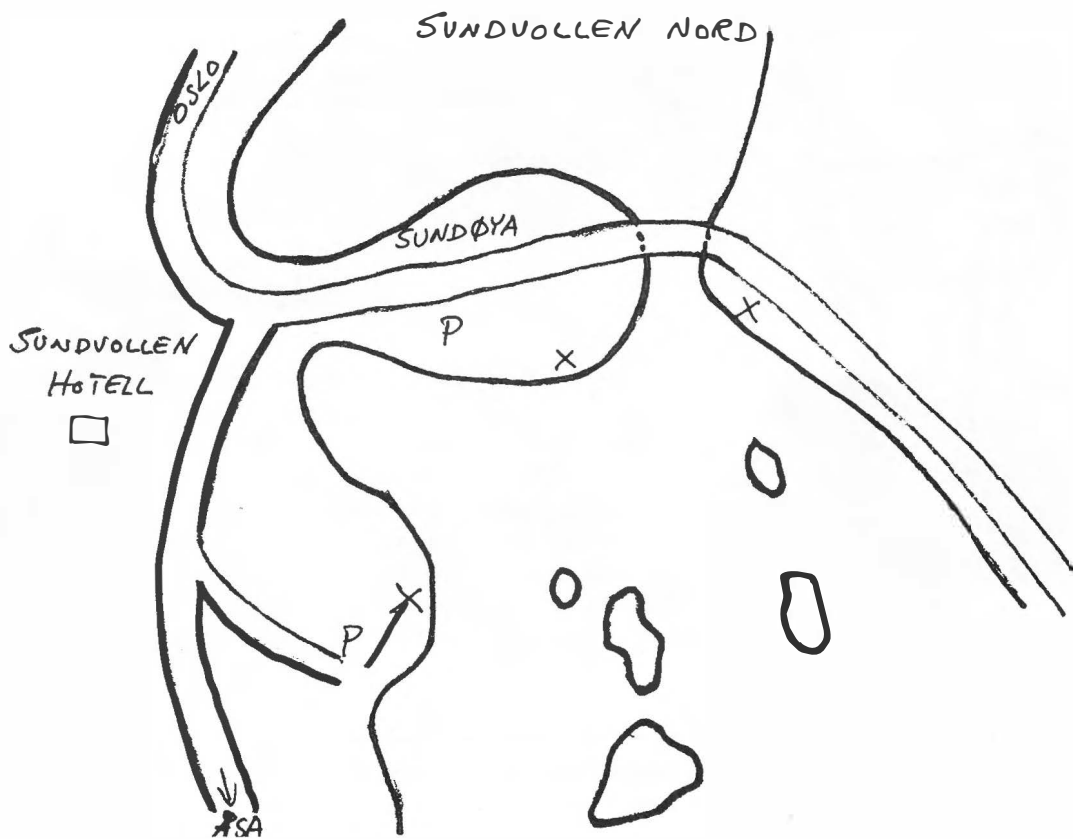
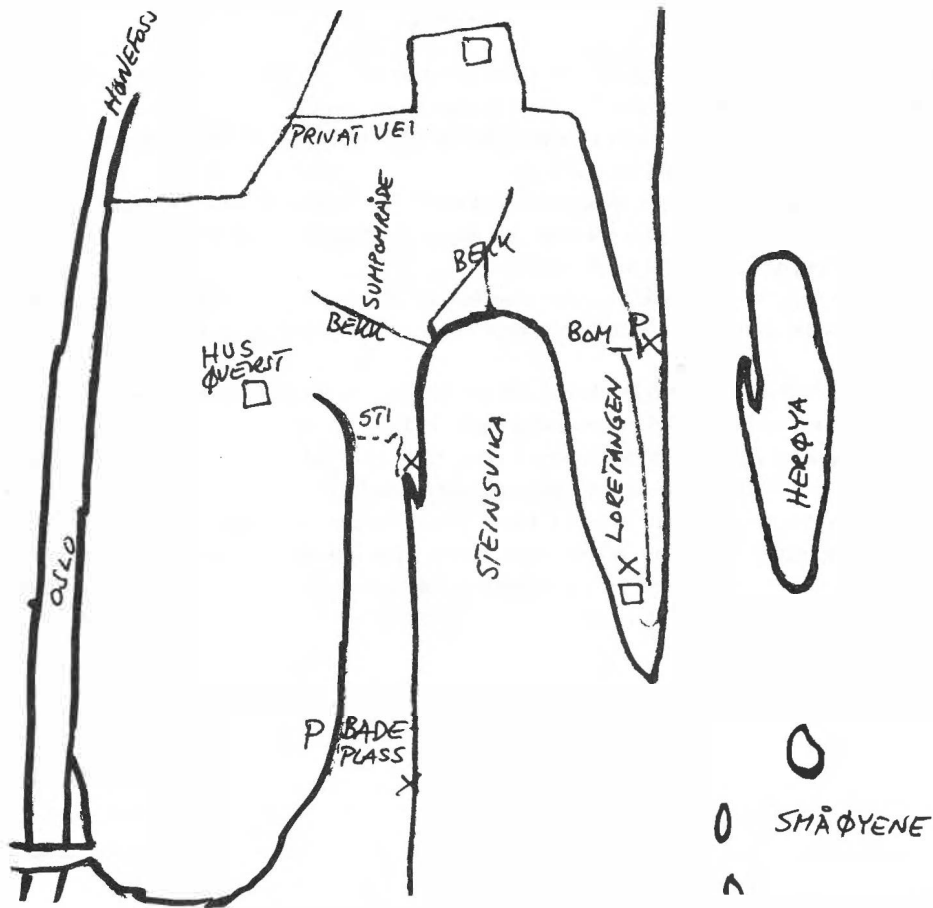
Jeg velger å starte lengst nord ved Åsa. Like før den andre tunnelen på vei fra Hønefoss, går det av en vei til høyre. Hvis man kjører ned her får man god oversikt over takrørskogen og vannflaten utenfor. På vei tilbake mot Hønefoss kommer man til et kalkbrudd. Her tar det av en vei til venstre som til slutt ender på Steinsletta. Et par kilometer avgårde like før en skarp sving går det av en privat vei til venstre. Det står Herøya på skiltet. Hvis man følger denne veien kommer man til en parkeringsplass for hytteeierne på Herøya. Her kan man parkere og så gå ut på Loretangen langs en vei gjennom hytteområdene. Lengst ut på Loretangen ligger en hytte, men like før man når den, har man fri sikt over hele Steinsvika. Fra vestsiden kjører man ned til Nedre Steinsåsen like etter at Steinsletta er slutt. Et stykke nedover veien kommer man til en offentlig badeplass på høyre side. Her kan man parkere. Går du ned til vannkanten kan du se nordover inn i Steinsvika samt områdene utenfor til Småøyene. Du kan også følge veien videre oppover til det øverste huset. Der går det av en sti gjennom gjerdet til høyre. Følg den ned til en åker og følg åkeren langs kanten (viktig) til du får fritt utsyn over Steinsvika.

Bukta ved Vik er lett tilgjengelig. Man har godt utsyn fra parkeringsplassen ved Statoilstasjonen eller langs gangveien. Innimellom ligger det en del fugl ved Sundøya også. Da kan det være lurt å stoppe på parkeringsplassen her og ha utsyn nordover. Videre er det ofte en del dykkender i områdene mellom Sundvollen og øyene som ligger litt lengre nord. Disse kan ses lettest fra veien eller en liten båtplass som ligger litt nord for Sundvollen. Man finner lettest fram hit hvis man kjører nordover på østsiden forbi hotellet. Man kommer ganske snart til et veksthus på venstre side. Like etter dette tar det av en vei skrått ned til venstre. Kjør ned her og parker. Gå så ut til du har oversikt over områdene mellom øyene.

Dersom noen besøker området og foretar observasjoner, er jeg takknemlig for tilbakemeldinger hvis det ses noe spesielt. Forfatterens adresse er: INNGJERDINGA 11, 3500 HØNEFOSS.

For de som er interessert i mer detaljert viten om Nordre Tyriffjordområdet, anbefales heftet: Fuglelivet i og ved Nordre Tyriffjorden. Dette heftet er utgitt av Ringerike Viltnevd i 1995, og er forfattet av Viggo Ree. Det kan fås fra NOF salg eller ved henvendelse til Landbrukskontoret i Ringerike Kommune.

SKISSER FRA STEINSEFJORDEN

VINTER PÅ SKOGEN

Det er en kjølig lørdag morgen først på nyåret. Har pakket ryggsekken og funnet fram en god ytterjakke. Ja, en må kle seg skikkelig når kuldegradene «biter».

Sofus, min trofaste firbente følgesvenn, er yr av glede. En tur på skogen, det er saker det. Det er ennu i det minste laget med snø, så skiene får vente litt enda.

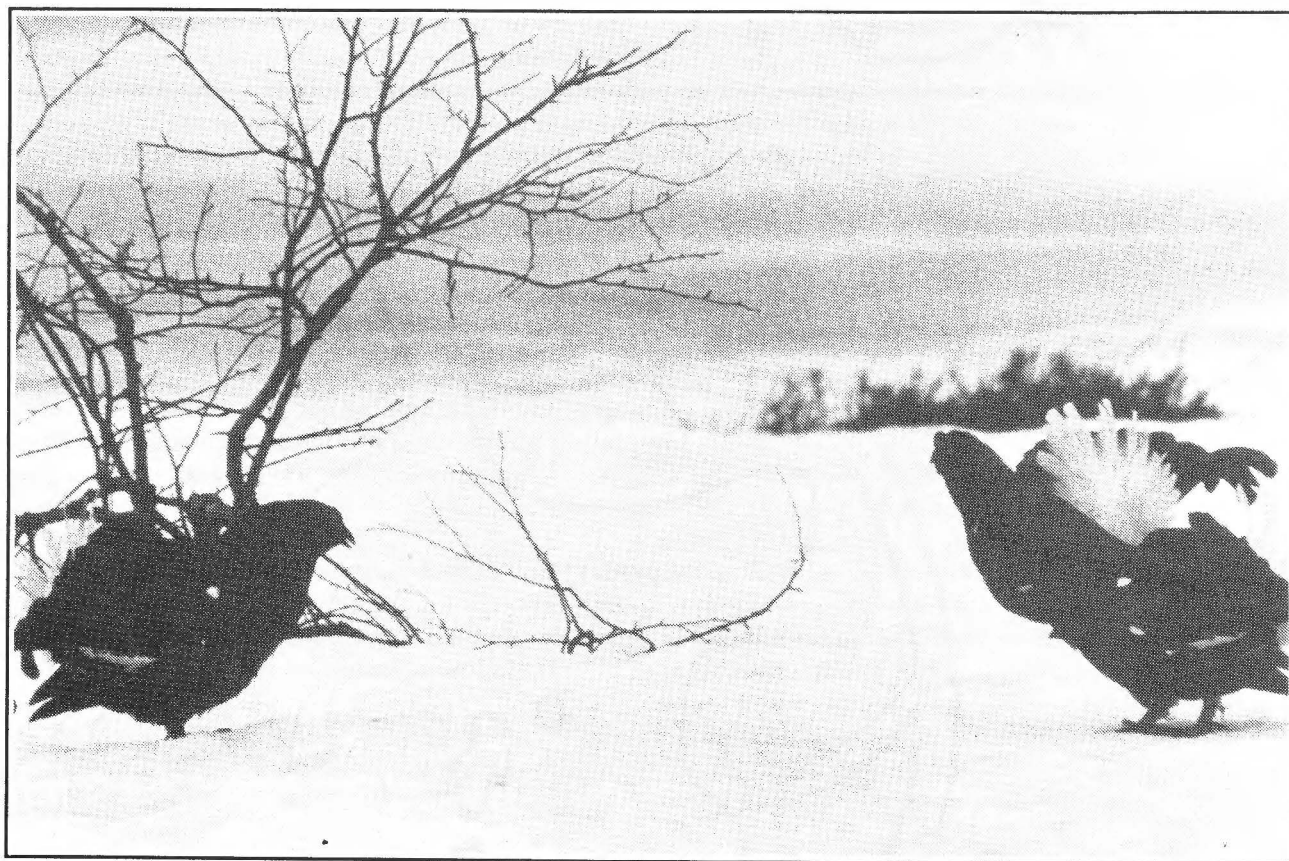
Har kommet et stykke innpå skogen, får vi øye på en rekke elgspor. Det ser ut til at det har gått en 4-5 dyr i dette faret. Bare snaue hundre meter lenger framme, har harepus hatt det travelt. Flere spor på kryss og tvers forteller sitt klare språk om at her har det vært «hareball».

Det blir tyngre å bevege seg, for snødybden er adskillig høyere her enn nede i bygda. En og annen sped fløyttone fra gulspurven og grankorsnebben høres, men ellers er det tyst og stille inne på skogen på denne årstiden.

Heisan, der var det ihvertfall en som brøt stillheten, en velvoksen orrhane skremmer nesten «vannet» av oss der den flakser opp bare 3-4 meter borte. Det er bestandig moro å få øye på disse stolte skogens innvånere.

Nei, Sofus, nå er det vel snart på tide å ta en pause og finne fram nistepakka? Det ser ut som om min følgesvenn forstår det som blir sagt (selvsagt) og kommer meg i møte klynkende med et fornøyd uttrykk i de kloke øynene. Et godt og varmt pledd blir funnet fram og fornøyd finner han seg til rette. Etter at kaffekjelen er blitt fylt opp i ei lita bekkerisle med reine kildevannet, får en fram fyrstikkene og lager en skikkelig nying. Da tyristikkene alltid er på plass i ryggsekken og jeg har funnet noen tørre furukvister, er det ikke lenge før kaffevermen blusser opp. Ja, det er godt å være ute i skog og mark og en hver tur er en like stor opplevelse for oss som er glade i naturen.

Bjørn V.

«--- Det er bestandig moro å få øye på disse stolte skogens innvånere.-----»

foto: Ukjent

BARSKOGVERN (opptrapping fram mot år 2000)

Fylkesmannens miljøvernavdeling i Buskerud har satt opp en liste over nye barskogvernlokaliteter som ønskes vernet.. Listen omfatter over 111000 dekar. Man regner imidlertid med at over halvparten av dette arealet faller fra når den endelige listen i denne andre omgangen av barskogvernet er unnagjort. Man har satt opp en stor liste for å ha valgmuligheter tidlig i verneplanprosessen. Fylkesmannen ber om å bli varslet om planer om hogst eller andre inngrep i de nevnte områder i god tid. Dersom ikke denne henstillingen blir fulgt av grunneierne, kan det bli aktuelt med midlertidig vern. Listen består av 22 områder registrert av NINA (Norsk Institutt for naturforskning), 4 forslag om utvidelser av eksisterende områder og 4 områder registrert av «Siste sjanse»(faggruppe under naturvernforbundet i Oslo og Akershus). Bruttolisten pr mars 1996 ser slik ut :

Kongsberg: Borgealdalen

Nore og Uvdal: Gjuvsgrendi

Nore og Uvdal og Rollag : Liverudlia

Nore og Uvdal og Sigdal: Kortefjell

Sigdal: Nattjernåsen og Heimseteråsen

Hol: Kjerbuhovda og Hjalmeplassen

Flesberg: Flatstrand

Flesberg og Øvre Eiker: Holtefjell (midlertidig vernet)

Øvre Eiker: Eikeren øst-Slettefjell

Nedre Eiker og Drammen: Strykenåsen-Daleråsen

Hurum: Haraldsfjell-Solfjell og Tofteskogen (utvidelse)

Røyken: Gråøya og Skryset

Lier: Borkebrenna

Hole: Hvalpåsen

Ringerike: Norbyåsen, Prestmoen, Veksal, Ultvedtåsen (utvidelse), Oppkuven-Smeddalen (utvidelse),

Storkastet og Selsjøen (delvis i Oppland)

Flå og Ringerike: Såta

Krødsherad og Ringerike: Storås

Krødsherad: Gildringsdalen

Modum: Ramfoss

Vi trodde at en slik annonsering og oppslag i media ang. en så viktig sak som barskogvern ville «tenne» flere av våre lesere slik at de ville komme med artikler til Buskskvetten. Der trodde vi altså feil, dessverre. Imidlertid er vi ikke helt tomme. Tom Schandy har nemlig gitt oss tillatelse til å gjenngi sin artikkel som stod i Natur & Miljø nr 5-1995. Det er sikkert mange av dere som ikke har sett denne.

«HAKKE» HA`KKE SKOG

Tekst: Tom Schandy

I stortingsmelding 40 om «opptrapping av barskogvernet fram mot år 2000» foreslås det at barskogplanen utvides med 120 kvadratkilometer. Til sammen blir det nå vernet 569 kvadratkilometer produktiv barskog i Norge.

Halvparten av landets truede og sårbare arter er knyttet til skogen. En av artene som er avhengig av at barskogen får stå relativt urørt, er hvitryggspetten.

Norge har Europas største og mest livskraftige bestand av hvitryggspett. I de bratte og utilgjengelige liene på Vestlandet finnes rundt tusen par. Tidligere var den også vanlig på Østlandet, men nå er den utryddet her. Det er neppe noen tvil om at årsaken er det moderne skogbruket som effektivt erstatter gammelskogen med nye bartrær. Hvitryggspetten er nemlig avhengig av rikelig med dødt trevirke for å finne nok vedinsekter.

Også i Sverige er hvitryggspettbestanden i dramatisk tilbakegang. Bare 30 par er tilbake, men nå har svenskene bestemt seg for å importere fugler fra den livskraftige bestanden på Vestlandet. Bedriften Store Skog har avsatt 100 kvadratkilometer for å redde arten - et område som skal være stort nok til å romme 50 par med hvitryggspett.

For lite

Selv med den foreslåtte utvidelsen av barskogplanen, vil det samlede barskogvernet i Norge kanskje være for lite til å redde hvitryggspetten fra utryddelse.

Den foreslåtte utvidelsen av barskogplanen vil i liten grad bedre forholdene for hvitryggspetten i Norge. På Vestlandet faller mesteparten av bestanden utenfor de foreslåtte reservatene, og på Østlandet er områdene alt for små til å kunne tilby slike arealkrevende arter et livsgrunnlag. Skal vi få tilbake hvitryggspetten på Østlandet, må vi derfor drive aktiv skjøtsel og restaurering av biotoper. Vi har ingen mulighet for å gjøre som svenskene - å avsette et 100 kvadratkilometer stort område. De største verneområdene i Sør - Norge er ikke større enn 20 kvadratkilometer, sier konsulent Ivar Haugen i Direktoratet for naturforvaltning.

898 truede arter

Hvitryggspetten er bare en av i alt 898 truede og sårbare arter som har tilhold i skog. Selv om biologisk mangfold brukes som et hovedargument for vern av skog, må man erkjenne at det foreslåtte nettverket av reservater bare i begrenset grad vil sikre levekårene for disse artene.

Norsk Institutt for naturforskning (NINA) har evaluert den eksisterende barskogplanen og konkluderer med at den langt fra tilfredsstillende formålet med verneplanen. Det er for få store områder, og andel vernet skog i lavereliggende og høyereliggende områder er alt for liten. Rapporten sier også at det er for dårlig sikring av naturtyper som Norge har et spesielt ansvar for, nemlig gjenstående naturskog, kystbarskog og høybonitetskog. De mest varierte regionene i Norge, så som Vestlandet og Midt-Norge er dessuten tilgodesett med for knappe arealrammer.

- Vil myndighetene kunne gjøre noe med disse manglene i den foreslåtte utvidelsen?

- Vi vil prioritere vernearbeid på Vestlandet og i kystbarskogen på Trøndelagskysten, men mange av punktene i evalueringsrapporten har vi ikke mulighet til å gjøre noe med.

- Hvorfor?

- De tildelte rammene er for knappe - i tillegg til at vi er for sent ute. Det finnes ikke lenger store, urørte barskogsområder på Østlandet, så kravet om større områder er vanskelig å oppfylle.

Aralet må økes

I dag er 0,84 prosent av det norske produktive barskogarealet vernet, og det vil øke til 1,06 prosent når barskogplanen er fullført. Det er alt for lite, fremholder Norsk Institutt for naturforskning (NINA) i en rapport. Barskogvernet må femdobles i forhold til dagens nivå - til fem prosent, hevder forskningsinstitusjonen. Det vil si 2700 kvadratkilometer skog.

NINA mener det er viktig å få vernet den såkalte naturskogen - skog som har vært relativt lite berørt av inngrep. Bare 10 - 20 prosent av det norske skogarealet i Norge kan defineres som naturskog. 33 prosent av den produktive naturskogen i Øst- og Midt-Norge er blitt gjenstand for store inngrep fra skogbruksnæringen de siste 25 årene. Det gjelder også 44 prosent av det høyproduktive arealet i lavlandet. Av disse naturskogene ligger bare sju prosent mer enn to kilometer unna nærmeste bilvei. Denne utviklingen er dramatisk, og det er derfor viktig å sikre størst mulig naturskogområder så fort som mulig, hevder NINA.

- Hvordan er forholdet til skognæringen nå?

- Næringen er langt mer åpen for vern av biologisk mangfold i dag enn hva som var tilfellet for fem år siden. Markedspress fra internasjonale selskaper har trolig bidratt til denne modningsprosessen. For eksempel har Springer Verlag i Tyskland og Norske Skog nektet å kjøpe tømmer fra områder som er aktuelle å verne. Dette letter vernearbeidet. Vi har for eksempel opplevd at skogeiere rett og slett ber oss om å verne skog, forteller Haugen.

Men dette er samtidig et problem, fortsetter Haugen.

- Skogeierne ønsker at staten skal ta det hele og fulle ansvar for å verne biologisk mangfold, men vi kan aldri sikre det biologiske mangfoldet bare gjennom reservater. Mange områder er rett og slett for små til å kunne vernes etter naturvernloven, og da må grunneieren selv ta ansvar - for eksempel ved å unngå hogst i viktige nøkkelbiotoper.

Myndighetene betaler i gjennomsnitt 1,45 millioner kroner pr. kvadratkilometer produktiv barskog i erstatning til grunneierne. Den nåværende barskogplanen vil koste 275 millioner kroner for vern på privat grunn, mens den foreslåtte utvidelsen vil koste omlag 180 millioner kroner. Barskogplanen forventes å være fullført innen år 2000.

SPETTMEISEN I HALLINGDAL

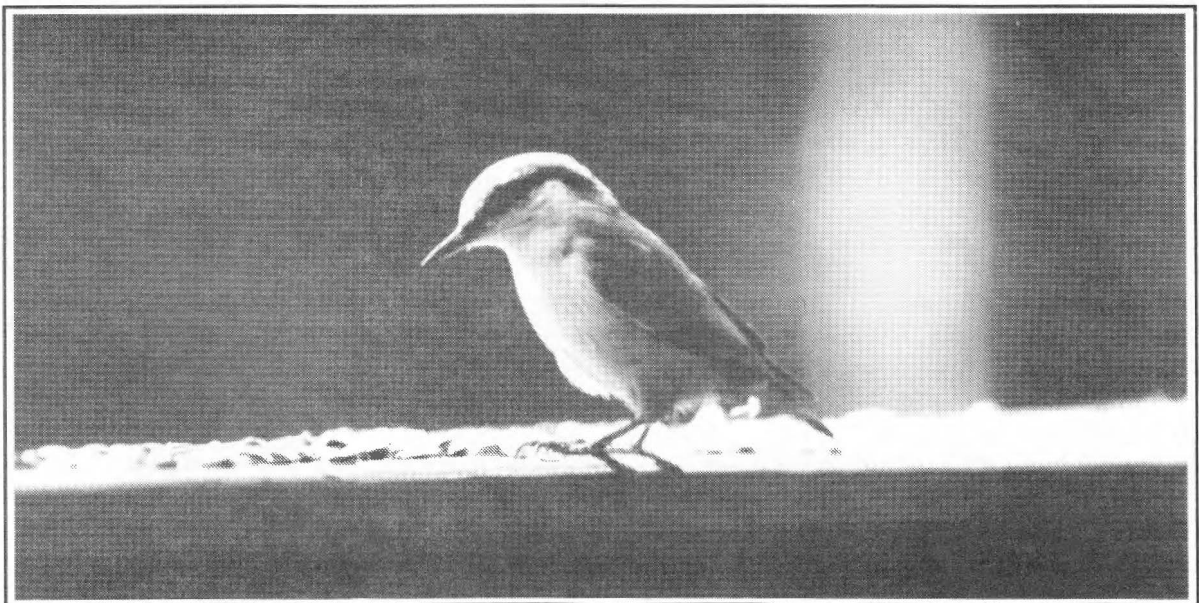
Tekst: Lars Egil Furuseth

Undertegnede har fått litt kjennskap til spettmeisens bestandssituasjon på to vidt forskjellige steder i Hallingdal. Flå helt nederst i dalen og Geilo helt øverst. Spettmeisens hekkeutbredelse har tidligere vært lite kjent i regionen.

På Geilo var spettmeisen nesten helt ukjent, bare sporadiske observasjoner ble gjort frem til på 1980 tallet. Da begynte den å opptre stadig oftere på foringsplassene om høsten. Fra å forsvinne med en gang snøen kom, har spettmeisen holdt ut lengre og lengre utover vinteren. Så tidlig som på 1990 tallet var det ikke uvanlig å se spettmeisen hele vinteren, sikkert godt hjulpet av de milde vintrene vi hadde da. Bare vinteren 1994 var det grunn til å tro at minst 10-15 spettmeiser hadde tilhold rundt på forskjellige foringsplasser på Geilo. Selvsagt forsvant mange ved nyttårstider, men det har trolig aldri vært så mange her tidligere.

Våren 1993 var mistanken sterk til at et spettmeispar gjorde hekkeforsøk ved et større boligfelt på Geilo, men paret dukket aldri opp med unger, og en eventuell reirplass ble aldri lokalisert. Derimot dukket et spettmeispar (trolig det samme paret fra 1993) opp med 3 utfløyne unger på samme sted våren 1994. Dermed var første registrerte spettmeishekking i Øvre Hallingdal i boks. Selve reirplassen ble ikke funnet, men det henger en god del «fremmede» fuglekasser i området, så de har trolig benyttet seg av en av disse. Lokaliteten ligger ca 800 m.o.h. og skogen består for det meste av furu- og bjørkeskog i utkanten av et større boligfelt hvor mattilgangen vinterstid trolig er god.

På Flå har vi (jeg og bror min Per) et mindre fuglekassefelt som vi hele tiden har bygd ut siden 1990 sesongen. Første spettmeisen fikk vi i fuglekasse våren 1992, og siden har vi registrert tilsammen 6 bekkinger, med hele tre i siste sesong (derav den ene i naturlig trehull). Alle disse hekkingene har vi hatt innenfor et bare 100 dekar stort område. Kassenes utforming har vært høyst forskjellige, med hulldiameter på fra 28 - 50 mm. Fire av hekkingene har foregått i kubbekasse eller naturlig trehull til tross for at bare omlag 20 % av kassene er av den typen. Bare en av kassene som er benyttet er av bordkassetypen, men den er til gjengjeld blitt tatt i bruk i to år på rad. Kassefeltet ligger i bare 160 m.o.h., og biotopen består av blandingskog med hovedvekt på furu og gran, med en del innslag av dyrka mark. For såvidt et godt spettmeisbiotop rent bortsett fra at det er lite bebyggelse her, bare en hytte, som ligger sentralt til i kassefeltet. Fra denne har vi drevet med fugleforing i en viss utstrekning, noe som selvsagt kan ha noe å si på den lokale spettmeisbestanden. Spettmeisen er i hvertfall fast gjest her.

Spettmeis
Foto : Leif Palmstrøm

Erfaringene vi har med spettmeisen på Flå er for liten til å trekke noen slutning angående bestandsutviklingen, men alt tyder på at bestanden er god i dag. På Geilo bør det ikke være tvil om at spettmeisen har hatt medvind de siste årene, og kanskje kommet for å bli som hekkefugl. Spredte opplysninger ellers fra Hallingdal tyder på at spettmeisen ses stadig hyppigere sommer som vinter. Sett i forhold til for 20 år siden, da bare tre enkeltobservasjoner over en sjuårsperiode er nevnt (Breihagen 1976), er det grunn til å tro at spettmeisen er inne i en god periode her. Dette har også klare paralleller til Hedmark og Oppland hvor spettmeisen har ekspandert, både i antall og utbredelsesområde siden tidlig på 1980 tallet (Hauge 1994).

Referert litteratur:

Breihagen, T. 1976. Faunistisk rapport fra Buskerud til og med 1975. *Sterna* 15: 159-167.
Hauge, K.O. 1994. Spettmeis *Sitta Europea*. S.428-429 i:
Gjershaug, J.O., Thingstad, P.G., Eldøy, S. og Byrkjelans, S. (red): *Norsk fugleatlas*. Norsk Ornitologisk Forening, Klæbu.

FUGLEINVASJON I MIDTRE BUSKERUD HØSTEN 1995

Høsten 1995 har bydd på store invasjoner av en rekke fuglearter. Bjørn Tore Bollerud fra NOF Øvre Eiker Lokallag har laget en rapport som vi lovet å ta inn i sin helhet i dette nummeret av Buskskvetten. Rapporten er imidlertid så pass stor at vi finner å måtte lage et redigert utdrag. Hele rapporten er å finne som et vedlegg til NOF Øvre Eiker Lokallags rapport «Fuglefaunaen ved Fiskumvannet 1995». Denne kan kjøpes fra lokallaget.

SIDENSVANS

Store mengder med sidensvans inntok midtre Buskerud mot slutten av 1995. Flere steder i Kongsbergdistriktet ble det observert flokker på opp mot 500 individer. I Flesberg observert ca 200 i flokk, på Øvre Eiker flere steder med opp mot 300 individer, på Modum likeså, og på Nedre Eiker. Så sent som 8. mai ble 2 eksemplarer observert i Krokstadelva.

SIBIRNØTTEKRÅKE

Øvre Eiker og nabokommunene opplevde invasjon av denne arten høsten 1995. Som regel opptrådte de i små flokker på 5-10 individer. De var svært tillitsfulle, og opptrådte hovedsaklig i silkefuruer i hager, opptatte med å sanke konglefrø. De ble også observert langs skogsbilveier på leting etter føde. De ble fotografert på 3-4 meters hold.

GRÅSISIK

Gråsisik ble observert i store antall over hele det sentrale Buskerud fra sist i oktober og ut 1995. Flokkene varierte i antall fra rundt 20 til opp mot 100 individer. Stort sett inneholdt flokkene den nordiske rasen *Carduelis flammea flammea*, men det forekom individer av den britiske rasen *Carduelis flammea cabaret* og også enkelte polarsisiker *Carduelis hornemanni*.

KONGLEBIT

Det var også uvanlig mye konglebit i Øvre Eiker og omegn i den siste delen av 1995. Stort sett var det mindre flokker fra 2,3 fugler til opp mot 10, men i nærheten av Junger ble det observert en flokk på 35 individer.

SJELDNE ARTER

Det fortelles også i rapporten om 3 sjeldne arter som er observert i distriktet i 1995.

STORK

En stork ble observert i Rollag 28.mai 1995. Begivenheten ble omtalt i lokalavisen noen dager senere.

VAKTEL

Vaktelslag fra en vaktel ble hørt på Fiskum i juli og august. I juli var slagene hyppige og kraftfulle og de foregikk på sen kveldstid. I august ga vaktelen fra seg bare et fåtall svake slag tidlig på kvelden.

ALKEKONGE

Lågendalsposten meldte 27/10 om en utmattet alkekonge på Steglet i Kongsberg 25/10 og i Veggli sentrum på et biltak 26/10. På Fiskumvannet hadde vi også alkekonge i november.

Mye sidensvans i Sør-Norge høsten 1995 og vinteren 1996

Foto: ukjent

NYTT FRA NOF ØVRE EIKER LOKALLAG

AKTIVITETSPROGRAM 2. HALVÅR 1996

02.09	: Medlemsmøte, medl. eget	Ungdomsheimen, Vestfossen kl 18.30
08.09	: Ekskursjon til Mølen	Fra Hokksund Jernbanestasjon kl 05.00 privatbiler
19.-22.09	: Ekskursjon til Falsterbo	Påmeldingsfrist 02.09. privatbiler eller liten buss
30.09	: Medlemsmøte, lysbildekåseri	Ungdomsheimen, Vestfossen kl 18.30
28.10	: Medlemsmøte, lysbildekåseri	Ungdomsheimen, Vestfossen kl 18.30
25.11	: Medlemsmøte	Ungdomsheimen, Vestfossen kl 18.30
		Dagfinn Kolberg ; Hornborgasjøn
16.12	: Julemøte, lysbildekåseri	Sansynligvis Ungdomsheimen, Vestfossen kl 18.30

(Årsmøte 27.01.1997 kl 18.30 Ungdomsheimen, Vestfossen)

Kontaktpersoner: Ekskursjoner, Bjørn Tore Bollerud 32 750781
Møter, Terje Bakken 32 877228

Det tas forbehold om endringer i programmet. Følg møteinnkallingene.

Medlemsmøte 29. april

Møtet ble holdt på Ungdomsheimen i Vestfossen. Denne kvelden var medlemmenes eget møte, med muligheter for å vise frem egne slides. Dessverre er det svært få av medlemmene som har med seg bilder, dette gjør vi bedre til høsten, kjære medlemmer. 20 personer møtte opp til hyggelig fugleprat, det virker som det blåser en positiv vind over lokallaget vårt.

Ekskursjon til Ilene 12. mai

Bare 2 personer deltok. Mye fugl ble observert. De var også innom Gullkronene hvor kjernebiter ble observert.

Fiskumvannet

Lokallagets faste holdepunkt i sommerhalvåret er Fiskumvannet. Tårnet ytterst i Dørja har blitt et populært sted for de lokale ornitologene, ja det kommer folk også fra andre steder. Går du en tur ut dit en ettermiddag kan vi garantere at du blir ikke alene. I år lå isen lenge, faktisk til rundt 10. mai, men fuglene lar seg ikke skremme. Det blir svært interessant å følge med fuglefaunaen på Fiskumvannet og det skulle forundre oss mye om ikke nye arter for vannet dukker opp også i år. En tur til tårnet kan absolutt anbefales.

Radioprogram

Radio Eiker har innbudt lokallaget til sin programpost «i godstolen» i nær framtid. Dette er et 50 minutters program, og det skal handle om vår forening. Vi takker og bukker.

Rødhodeand sett ved Fiskumvannet !!!

NOF Øvre Eiker Lokallag hadde lagt sitt siste styremøte for vårsesongen til tårnet ved Fiskumvannet mandag ettermiddag 13. mai. Det var en svært så vakker kveld, sol fra klar himmel, vindstille og over 20 varmegrader. Det var ikke bare været som var på styrets side, vannet var også fullt av fugl. Det kunne ikke passet bedre, ute på vannet lå en han av arten **Rødhodeand** *Netta rufina*. Dette er første funn av denne arten i Fiskumvannet, og i hele Norge er det bare et fåtall funn. Arten hekker spredt i Europa fra Pyrenehalvøya i syd til Nederland og Danmark i nord, og østover til Tsjekkia og Romania. Rødhodeanda er ei dykkand på størrelse med ei stokkand. Rødhodeanda lå sammen med toppender og brunnakker. Det påstås at funn av denne arten kan være rømte parkfugler, og dette kan være fullt mulig. Hvor den kom i fra Rødhodeanda på Fiskumvannet 13. mai 1996 vet ingen, men vi registrerer ihvertfall en ny art for vannet.

Det var i det hele et stort register av fugl på Fiskumvannet denne kvelden. Dvergdykker, storlom og knekkand lå ute på vannet sammen med de vanlige artene og inne på land sang rosenfinken. Onde tunger ville ha det til at det var en buskskvett som imiterte, men det må de lengre ut på landet med. Vi er da ikke helt bak mål.

HEKKEPLASS RASERT !

Reir og egg til 123 måkepar i måkekolonien på Killingholmen i Sandebukta er rasert. Pøbel har knust eggene og ødelagt reirene. Nå er det stille og tomt på et sted det yret av fugleliv. Ødeleggelsen betyr at halve måkebestanden i Sandebukta ikke får hekket i år. Skriftlig anmeldelse er levert, dette er miljøkriminalitet av verste sort. Ødeleggelsen av måkekolonien har skjedd mellom 12. og 16. mai. Måkene er en viktig del av økosystemet ved sjøen. De er åtseldyr og rensker opp, i tillegg er de en indikator på at næringsgrunnlaget i sjøen er bra. Sjansene for at noen av måkene kommer tilbake til Killingholmen i år er vel små, men hvis så skjer, vil betjeningen på fuglestasjonen vurdere å holde døgnvakt. I tillegg til måkene holdt også noen andre arter til på holmen. Seks-syv par fiskemåker, 10 par makrellterner, et par tjeld og et par siland er også borte.

FREDNING AV RYPER - BETYR DET NOE?

I Villmarksliv nr. 5 - 1996 står en meget interessant artikkel der forfatteren spør om dette. Denne artikkelen kan jeg anbefale dere å lese. Hans konklusjon er ganske grei. Uten at han direkte sier det, skinner det igjennom at jakten har hovedskylden for at det ikke lenger er noen særlig bestand av ryper. At det er lite med ryper er et faktum, det kommer stadig innspill på det. I følge artikkelforfatteren tror ikke viltforskerne at fredning har noen betydning. Hva mener så NOF om dette? Burde ikke vi også kanskje si vår mening?

KIKKERTER

Vi har godt utvalg i alle priser og størrelser. Zeiss - Swarovski - Japanske - Russiske

ALLE PRISKLASSER

SYNSSENTERET
SPIVEN

Storgata 20, 3600 Kongsberg. Tlf. 32 73 17 48

GOD

SOMMER !!

FUGLEVAKTA tlf. 901 22 901

Fuglenes egen krisetelefon. Døgnkontinuerlig overvåkning, kan kontaktes ved mulige brudd på viltloven o.l.

SISTE NYTT tlf. 820 55050

Dette telefonnummer skal du ringe dersom du vil vite hvilke observasjoner av sjeldne fugler som er gjort i Norge de siste dagene. Tjenesten koster kr 4,25 pr minutt, og overskuddet går til Fuglevakta.

RETURADRESSE: Terje Bakken
Kongleveien 21
3055 Krokstadelva